

Op verhaal komen: een contextuele bijbelstudie over verlies

Nodig: Bijbels, kaars, liedboeken, munten, lampje, veger, flipover, stiften

Bijbelstudie over Lucas 15:8-9

Deze bijbelstudie gaat over een bekend verhaal, en daarmee kunt u in gesprek komen over verlies of gemis: wat missen we in ons eigen leven, in onze kerk? Wat zijn we kwijtgeraakt en hoe gaan we daarmee om?

Stap 1: Openen en kennismaken

Steek een kaars aan. Introduceer kort het thema.

Maak een mooi liturgisch centrum en leg daar wat symbolen op die bij het bijbelverhaal passen, zoals een paar munten, een lampje, een veger. Dat helpt om te focussen op het verhaal. Zing met elkaar een lied.

ZIEN – Verkennen van het eigen verhaal

Stap 2: Introductie en context

We missen allemaal wel iemand of iets in ons eigen leven: iemand die is overleden, of iets in ons dagelijks leven: rust, ruimte voor andere dingen, geld.

Vraag de mensen in de groep om in tweetallen te praten over deze vragen:

- Wat mist u in uw eigen leven?
- Wat mist u in uw kerk?

Het is goed te benoemen dat dit gevoelig kan liggen. Voel dit aan bij de groep, mensen die elkaar nog niet kennen of juist wel: niet iedereen praat hier even makkelijk over. Benoem dit, en daag mensen uit iets te delen.

IN GESPREK MET DE TEKST – Verkennen van het bijbelverhaal

Stap 3: Bijbel openen

Lees Lucas 15:8-9a. Lees het verhaal rustig en neem even de tijd om het op je in te laten werken. Eventueel kun je het verhaal in een andere vertaling lezen. Lees het 2 of 3 keer.

Stap 4: De tekst bestuderen in kleine groepjes

Gezamenlijk bespreken we de tekst aan de hand van een paar vragen:

1. Wat springt er voor jou uit, wat valt je op in de tekst?
2. Wat doet de vrouw precies, en waar speelt het verhaal zich af?
3. Waar is God in dit verhaal?
4. Hoe kunnen wij zelf deze vrouw zijn? Hoe inspireert zij ons? Wat vraagt dit van ons in ons eigen leven, in ons werk voor de kerk?

Laat mensen de antwoorden op een flipover schrijven. Geef ze de tijd. De vragen lijken heel makkelijk, maar daag ze uit er goed over door te praten. Zie ook de achtergrondinformatie onderaan deze bijbelstudie voor wat handreikingen voor gesprek.

Stap 5: Terugkoppeling vanuit de kleine groepjes naar de grote groep

De groepjes presenteren kort wat zij besproken hebben in hun groepje.

Er is ruimte om uit te wisselen en elkaar aan te vullen. Voor de facilitator is dit een goed moment om af en toe wat aan te vullen vanuit het achtergrondmateriaal en conclusies te trekken.

HANDELEN – Samen werken aan verandering

Stap 6: Terugkoppelen aan eigen leven en context

Kom terug op de eerste vraag, over wat we missen in ons leven en in onze kerk. En stel de vraag wat de vrouw met het muntje ons daarin leert, waartoe ze inspireert.

Voel zelf aan of dit in de hele groep kan, of beter nog een keer in kleine groepjes.

Stap 7: Afsluiten

Bid samen voor de dingen waar mensen zich zorgen over maken. Bijvoorbeeld door de kaars rond te geven en laat dan iedereen één ding of één naam noemen van datgene/diegene wat hij/zij mist.

Zing samen, bijvoorbeeld Lied 228 (1,2,6) uit het Nieuwe Liedboek: 'Neem mijn leven, laat het, Heer'

Achtergrondinformatie voor de facilitator

Het verhaal van het verloren muntje is heel kort. Twee verzen maar. Toch kun je er lang over praten, want er zit veel in.

Bij stap 3 kunt u ook eerst vragen wat mensen weten van dit verhaal, voor u de tekst leest uit de Bijbel. U zult zien dat mensen zich veel herinneren, ook elementen die waarschijnlijk uit de kinderbijbel komen en niet in de tekst staan.

Het is goed te beseffen dat het een verhaal is wat onderdeel uitmaakt van een drieslag: drie verhalen over verliezen en weer gevonden worden. Lucas 15 beschrijft het verloren schaap, het verloren muntje en de verloren zoon. Alle drie de verhalen zijn bekend en geliefd.

Als u ervoor kiest om mensen een uitdraai te geven van de tekst en niet uit de eigen Bijbel te lezen, kunt u de bijlage hieronder gebruiken. Dan laat u zien dat het onderdeel is van een verhalencyclus.

Het verhaal geeft aanleiding om te praten over gemis: wat missen we, wat zijn we kwijt. Dat kan van alles zijn: een geliefde, tijd voor belangrijke dingen, maar ook in de kerk: jongeren en kinderen, aandacht voor elkaar, het geloofsgesprek. Stel mensen op hun gemak om hierover met elkaar in gesprek te gaan en geef ze de tijd.

De tekst zelf geeft verschillende zaken aan over verlies en gemis:

- Wat is precies een drachme, is het veel waard? Voor de vrouw blijkbaar wel, want ze doet er alles voor om de munt terug te vinden.
- Het verhaal speelt zich thuis af, een gewone vrouw die haar huis helemaal op zijn kop zet. Wat betekent dit, dat het thuis is?
- Herkennen we wat ze doet, dat je je hele huis opruimt? Wat doet dat met je, met je hoofd? Opruimen geeft ruimte, rust, orde. Het maakt dat we van ballast afkomen. Gebeurt dat ook bij deze vrouw?
- Het beeld van Jezus als de goede herder en de vader die blij is om zijn verloren zoon terug te zien zijn inmiddels godsbeelden geworden. Is dat bij de vrouw ook zo? Waarom wel/niet, wat zegt dit ons?

Bij stap 5 en 7 kunt u aan de volgende vragen denken om de groepjes verder op gang te helpen:

Ze geeft een feest als ze de munt gevonden heeft. Herkennen we dat? Als wij iets terugvinden, wat doen wij dan?

- Wat zegt dit over hoe wij met gemis omgaan? Kijken we ook naar wat we wel hebben of terugvinden? Of blijven we hangen bij wat we niet hebben? Kunnen we blij zijn met hele kleine dingen (ogenschijnlijk)?

Deze bijbelstudie is al vele keren gehouden in allerlei groepen in Nederland. Het geeft steeds weer aanleiding voor gesprek over hoe wij in de kerk met elkaar en anderen omgaan. We zien vooral dat wat we niet hebben: geen jongeren, geen groei. Serieuze zaken, waar we vooral niet aan voorbij moeten gaan. Dat moet in dit gesprek ook zeker

niet ontkend worden. Maar we mogen wel nadenken over de vraag wat doen we met wat we (terug)vinden. Kunnen we ook daadwerkelijk blij zijn met wat er is?

Bekijk ook de algemene instructie voor een bijbelstudie op <https://www.protestantsekerk.nl/contextueel-bijbellesen/>. Daar vindt u aanwijzingen om de bijbelstudie te begeleiden. Bereid het goed voor en let met name op hoeveel tijd er is. Het is aan te raden zeker twee uur in te plannen, of anders het programma over twee avonden te verdelen. Maak van tevoren keuzes en een tijdsplan. Deze opzet is een leidraad, natuurlijk kunt u de opzet ook aanvullen of aanpassen aan de groep.

Lucas 15

De zorg om wat verloren is

15 ¹ Alle tollenaars en zondaars kwamen hem opzoeken om naar hem te luisteren. ² Maar zowel de farizeeën als de schriftgeleerden zeiden morrend tegen elkaar: 'Die man ontvangt zondaars en eet met hen.' ³ Jezus vertelde hun toen deze gelijkenis: ⁴ 'Als iemand van u honderd schapen heeft waarvan er één verloren is geraakt, laat hij dan niet de negenennegentig andere in de woestijn achter om naar het verdwaalde dier op zoek te gaan tot hij het gevonden heeft? ⁵ En als hij het gevonden heeft, legt hij het vol vreugde op zijn schouders ⁶ en gaat hij naar huis. Daar roept hij zijn vrienden en burens bijeen en zegt tegen hen: "Deel in mijn vreugde, want ik heb het schaap gevonden dat verdwaald was." ⁷ Ik zeg u: zo zal er in de hemel meer vreugde zijn over één zondaar die tot inkeer komt dan over negenennegentig rechtvaardigen die geen inkeer nodig hebben.

8. En als een vrouw tien drachmen heeft en er één verliest, steekt ze toch de lamp aan, veegt het hele huis schoon en zoekt ze alles af tot ze het muntstuk gevonden heeft? 9. En als ze het gevonden heeft, roept ze haar vriendinnen en burens bijeen en zegt: "Deel in mijn vreugde, want ik heb de drachme gevonden die ik kwijt was."

¹¹ Vervolgens zei hij: 'Iemand had twee zonen. ¹² De jongste van hen zei tegen zijn vader: "Vader, geef mij het deel van uw bezit waarop ik recht heb." De vader verdeelde zijn vermogen onder hen. ¹³ Na enkele dagen verzilverde de jongste zoon zijn bezit en reisde af naar een ver land, waar hij een losbandig leven leidde en zijn vermogen verkwastte. ¹⁴ Toen hij alles had uitgegeven, werd dat land getroffen door een zware hongersnood, en begon hij gebrek te lijden. ¹⁵ Hij vroeg om werk bij een van de inwoners van dat land, die hem op het veld zijn varkens liet hoeden. ¹⁶ Hij had graag zijn maag willen vullen met de peulen die de varkens te eten kregen, maar niemand gaf ze hem. ¹⁷ Toen kwam hij tot zichzelf en dacht: De dagloners van mijn vader hebben eten in overvloed, en ik kom hier om van de honger. ¹⁸ Ik zal naar mijn vader gaan en tegen hem zeggen: "Vader, ik heb gezondigd tegen de hemel en tegen u, ¹⁹ ik ben het niet meer waard uw zoon genoemd te worden; behandel mij als een van uw dagloners." ²⁰ Hij vertrok meteen en ging op weg naar zijn vader.

Zijn vader zag hem in de verte al aankomen. Hij kreeg medelijden en rende op zijn zoon af, viel hem om de hals en kustte hem. ²¹ "Vader," zei zijn zoon tegen hem, "ik heb gezondigd tegen de hemel en tegen u, ik ben het niet meer waard uw zoon genoemd te worden." ²² Maar de vader zei tegen zijn knechten: "Haal vlug het mooiste gewaad en trek het hem aan, doe hem een ring aan zijn vinger en geef hem sandalen. ²³ Breng het gemeste kalf en slacht het. Laten we eten en feestvieren, ²⁴ want deze zoon van mij was dood en is weer tot leven gekomen, hij was verloren en is teruggevonden." En ze begonnen feest te vieren.

²⁵ De oudste zoon was op het veld. Toen hij naar huis ging en al dichtbij was, hoorde hij muziek en gedans. ²⁶ Hij riep een van de knechten bij zich en vroeg wat dat te betekenen had. ²⁷ De knecht zei tegen hem: "Uw broer is thuisgekomen, en uw vader heeft het gemeste kalf geslacht omdat hij hem gezond en wel heeft teruggekregen." ²⁸ Hij werd woedend en wilde niet naar binnen gaan, maar zijn vader kwam naar buiten en trachtte hem te bedaren. ²⁹ Hij zei tegen zijn vader: "Al jarenlang werk ik voor u en nooit ben ik u ongehoorzaam geweest als u mij iets opdroeg, en u hebt mij zelfs nooit een geitenbokje gegeven om met mijn vrienden feest te vieren. ³⁰ Maar nu die zoon van u is thuisgekomen die uw vermogen heeft verkwanseld aan de hoeren, hebt u voor hem het gemeste kalf geslacht." ³¹ Zijn vader zei tegen hem: "Mijn jongen, jij bent altijd bij me, en alles wat van mij is, is van jou. ³² Maar we konden toch niet anders dan feestvieren en blij zijn, want je broer was dood en is weer tot leven gekomen. Hij was verloren en is teruggevonden."